

Életművészek?

Időpont: Szentháromság utáni 15. vasárnap, 1955. szeptember 18.

Alapige: Ámos 6:1-7.

Jaj azoknak, [rész 4,1. 2.] a kik gondtalanul élnek a Sionon, és a kik elbizakodnak Samaria hegyén; a kik a népek elejének elei, és a kikhez jő az Izráelnek háza! Menjetek át Kalnéba, és nézzetek szét; onnan pedig menjetek a nagy Hamátba, és szálljatok le a Filiszteusok Gáthjába; vajjon jobbak-é azok, mint ezek az országok, és vajjon szélesebb-é azoknak határa a ti határotoknál? A kik a veszedelem napját messze gondoljátok, és az erőszaknak széket emeltek; A kik elefántcsont pamlagon hevernek, és az ő nyoszolyáikban elnyújtózkodnak, és a nyáj legjavából és a kihízalt borjakból lakmároznak; A kik hárfá mellett dalolgatnak, és azt hiszik, hogy hangszereik a Dávidéi; A kik a bort serlegekkel isszák, és szín-olajjal kenetetőznek, és nem búsulnak a József romlásán: Most azért is ők vitetnek el a száműzöttek élén, és vége szakad a nyújtózkodók dáridózásának.

Júda, Izrael, Samária főembereiről beszél Ámos próféta a mai igében. Irigylésre méltó emberek ezek a világ szemében. Gazdagok. Mindenük megvan, amit szem, száj megkíván. Finom étel, ital, nóta, szép lakás mind az övék. Minden nap örömnepük van. Ünneplőbe öltöznek és színolajjal kenik meg magukat.

Emellett előkelőek és hatalmasok. A nép elejének elei. Hozzájuk jő Izraelnek háza minden ügyes-bajos dolgában. Ők intézkednek s ők szolgálnak igazságot.

Mindezen felül tudnak is élni gazdagságukkal és hatalmukkal. Gazdagságuk nem teszi őket zsugoriakká. Semmit sem sajnálnak maguktól. A legfinomabb ételeket tétetik asztalukra, a nyáj legjavát a mezőről, kihízalt borjakat az istállóból. Nem kérdezik az árát. A bort sem kis poharakból szürcsölgetik, mint valami drága orvosságot, hanem hatalmas serlegekből ürítik. Ha megittasodnak? Nem baj. Majd kialusszák mámorukat. Nem hajtja őket a munka. Minden étkezésükkor szól a zene, zeng a nóta, folyik a kurjongatás. Nincs az életörömnél az új divatja, mit ők azonnal fel ne kapnának. Abban az időben jött divatba, hogy az étkezőasztalnál nem ültek, hanem pamlagokon heverték az asztal körül. Ők azonnal felveszik az új divatot. Drága elefántcsont-díszítésekkel ékesített pamlagokat készíttetnek maguknak, s azokon heverészve lakmároznak. Új hangszereket találnak fel, s azok zengik nekik az életöröm dalát.

A hatalom sem teszi őket töprengővé. Nem a felelősséget érzik, hanem a jogot. Nem szívják mellre a mások baját. Igazi életművészek. Tudják, mint lehet az életet széppé, kellemessé tenni. Irigylésre méltó emberek.

Életművészek? Kérdi Ámos próféta. Nem. Élet-kontárok. Így is lehetne mondani: életfuserek. Elrontják, elfuserálják, tönkreteszik az életüket.

1. Mindenekelőtt azzal teszik tönkre az életüket, hogy nem törődnek Istennel. Mindennel törődnek, csak Istennel nem. Egyszerűen kidobták az életükből, mint fölösleges, vagy feszélyező terhet. Minden után mohón kapnak, ami fokozhatja életörömüket, de nem kell Isten nekik. Istenre úgy néznek, mint az életöröm fékezőjére, nem pedig úgy, mint az életöröm fokozójára, ezért nem kell nekik. Nem kell nekik még az ajándékozó Isten sem. Erre próbálja a próféta nyitogatni a szemüket, mikor ezt mondja: "Menjetek át Kalnéba, és nézzetek szét; onnan pedig menjetek a nagy Hamátba, és szálljatok le a Filiszteusok Gáthjába; vajon jobbak-é azok, mint ezek az országok, és vajon szélesebb-e azoknak határa a ti határotoknál?" /2. v./ A szomszéd pogány országok városaira hívja fel népe gazdag előkelőinek figyelmét. Ezek a városok mind úgy éltek a köztudatban, mint virágzó, életörömtől duzzadó városok. Ámos úgy látja, hogy ezeknek a városoknak jóléte hozzá sem mérhető az ő népe jólétéhez. Az igaz Isten népe elérhetetlen magasságban van a pogány városok népe fölött s ez mind az egy igaz Isten ajándéka, mégis hol a hála mindezért? Az ajándék kell, de az ajándékozó nem. Nem kell nekik a hála, mert a hála feszélyez és lekötelez, akadályoz tehát az életnek saját gondolataink szerint való szabad kiélésében. Ezért nem is tulajdonítanak semmit abból, amijük van, Istennek. Természetesnek veszik azt, ami ajándék, saját ügyességüknek és szerencsájuknek tulajdonítják azt, ami Isten műve.

Ha nem törődnek az ajándékozó Istennel, még kevésbé törődnek az ítélő Istennel. Elméletileg tudják, hogy eljön majd a veszedelem napja /3. v./, a nagy leszámoltatás, de a veszedelem napját messze gondolják. Ez a kérdés számukra nem időszerű. Ej, ráérünk arra még! – kurjongatják ittasan a lakomáikon.

Emberileg nagyon érthető, hogy akinek kellemetlen az ajándékozó Isten, aki hálaáldozatra vár, annak még kellemetlenebb az ítélő Isten, aki felelősségre von. Úgy néznek rá, mint az életöröm fő fékezőjére, s egyszerűen kirázzák a fejükből. A jelennel teljesen megelégedve gondtalanul, elbizakodottan és fényűzően élnek. Ezzel a hamis derűlátással szemben hirdeti a próféta az élet bizonytalanságát és az ítélet, a veszedelem napjának kiszámíthatatlanságát. Isten akkor is, ma is ebben a bizonytalanságban akar tartani, mert a bizonytalanság függésben tart Istentől, a biztonság függetlenít Tőle; néha ad egy-egy megdöbbenő leckét a hamis derűlátásnak, de mi újra meg újra csak visszazökkenünk a biztonság kellemes érzésébe. Ha visszagondolunk a háború idejére, mikor ráébredtünk annak tudatára, hogy a háború színtere nemcsak az úgynevezett front, hanem hadszíntér az egész ország, látjuk, hogy akkor megreszketett az élet bizonytalansága. Az egyik az óvóhelyben

bízott, a másik falura menekült, a harmadik az erdőben töltötte éjszakáit, a negyedik a sziréna megszólalásakor egy-egy árokba kuporgott. Volt, aki a templomba menekült, vagy kétségbeesetten imádkozni és fogadkozni kezdett. Úgy éreztük, hogy itt a veszedelem napja. Megijedtünk, de nem eléggé. Nem ijedtünk meg megtérésre. Mikor elmúlt, a veszedelem napját megint messze gondoltuk. Kitűnt, hogy nem megváltoztatni akartuk az életünket, hanem csak a változatlan életünket szerettük volna biztosítani.

Ámosnak az a meggyőződése, hogy aki nem törődik Istennel, az elfuserálta életét, még ha egy egész világ bámulná is, mint életművészt. Vajon nem sorolna-e Ámos minket is azok közé, akikhez így kell kiáltania: Jaj néktek! /1. v./?

2. Ámos úgy látja, hogy népe előkelői azzal is tönkreteszik életüket, hogy nem törődnek az emberekkel.

Így szól hozzájuk: "A veszedelem napját messze gondoljátok, és az erőszaknak széket emeltek". /3. v./ A nép tehát, mely hozzájuk jön, nem talál náluk megértést, védelmet, segítséget, igazságot. A magas bírói széket az erőszak székévé alacsonyították. Vagy erőszakosan lerázzák magukról a panaszost, mint valami kellemetlen legyet, vagy az ügybe való belemélyedés nélkül könnyelműen és felületesen alkotnak véleményt és mondanak ítéletet, avagy nem az ügy érdeme, hanem a benne érdekelt emberek rokonszenves, vagy ellenszenves volta szerint intézkednek személyválogató módon. Minél távolabb gondoljuk az égi Bíró megjelenését, annál erőszakosabbak vagyunk embertársainkkal szemben.

Még egy másik szemrehányást is tesz a próféta népe előkelőinek: "Nem búsulnak a József romlásán." /6. v./ Úgy tesznek, mint egykor József bátyjai a mezőn, mikor József atyja parancsára meglátogatta ott legeltető bátyjait. Irigységből el akarták őt tenni láb alól. Megragadták és belevetették egy kiszáradt kútba, hogy ott haljon étlen, szomjan, utána pedig leültek a kút mellé kenyerezni. /I. Móz. 37:23-25./ Mit törődtek ők azzal, hogy pár lépésre tőlük a kút mélyén ott búsul a testvérük és meghalni készül! Fontos, hogy ők megszabadultak ettől a kellemetlen testvértől, akit mindig például állított atyjuk elibük. Míg ők maguk jóízűen falatoznak, eszükbe sem jut, hogy testvérük a kút fenekén éhezik. Ők vígan vannak, s nem bántja őket, hogy József búsul.

Ilyenek Ámos korának előkelő főemberei is. Míg ők turkálnak unottan a finom falatok között, eszükbe sem jut, hogy testvérük, a nép éhezik. Míg ők serlegből döntik magukba a bort, nem gondolnak arra, hogy másnak még vízből sem jut elég. Nem lesz számukra kemény a díszes pamlag attól a gondolattól, hogy másoknak puszta föld az ágyuk. Nem búsulnak a nép romlásán. Fontos, hogy ők biztonságban vannak s élvezik az életet kötelezettség nélkül.

Ámosnak az a meggyőződése, hogy aki nem törődik Istennel és embertársaival, az elfuserálta életét, még ha egy egész világ bámulná is, mint életművészt. Vajon nem sorolna-e Ámos minket is népünk nagy kérdései iránt való közönyösségünk és önzésünk miatt azok közé a szívtelenek közé, akikhez így kell kiáltania: Jaj néktek!?

3. Ámos úgy látja, hogy népe előkelői abba pusztulnak bele, amivel nem törődnek. Szent ígénk ezzel a rettenetes mondattal zárul: "Most azért is ők vitetnek el a száműzöttek élén, és vége szakad a nyújtózkodók dáridózásának". /7. v./ Isten, akivel nem törődtek, beleszól egyszer az életükbe. Míg ajándékait osztogatta, nem vették észre, egyszer csak megvonja kezét, s akkor egyszerre tudatára ébrednek annak, hogy van. A veszedelem napját messze gondolják, s egyszer csak, mint a tolvaj éjjel, meglepi őket, s akkor jaj nekik!

A nép, melynek romlásán nem búsultak, egyszer csak magával rántja őket is a romlásba, s rádöbbennek arra, hogy abból a közösségből, melybe Isten beleteremtett minket, nem vonhatjuk ki magunkat. Sorsuk a mi sorsunk is. Elsőnek gondolják magukat, s íme, elsők lesznek a megítéltek és elhurcoltak között!

Mikor mindezeket Ámos elmondotta, emberileg minden az ellenkezőjét mutatta. Az ország a jólét magas fokán állott, egymás után győzte le ellenségeit. Olyan volt a próféta, mint vészt jósló kuvik pirospozsgás emberek között. Nem is bírták hallgatni. Elkergették működési helyéről. A történelem azonban őt igazolta. Előbb a például odaállított négy pogány város pusztult el, azután pedig bekövetkezett a rettenetes fogság. Akkor eszükbe jutott, hogy mit is mondott ez a kellemetlen próféta, de akkor már késő volt.

Urunk azt mondotta egyszer Önmagáról, mint megvetett kőről: "Aki e köre esik, szétzúzatik; akire pedig ez esik rá, szétmorzsolja azt". /Máté 21:44./ De ugyanő mondotta azt is, hogy Ő az a kőszikla, amelyre a bölcs ember építi a házát. /Máté 7:24./ Most felénk kiáltja az egyház: Tönkreteszi életét az, aki nem törődik Krisztussal és felebarátjával! Bárcsak ne kiáltana hiába, hanem megijednénk megtérésre! Ámen.